



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 493/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. Z., trvale bytom S., zastúpenej advokátkou JUDr. L. R., S., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tpo 33/2011 z 13. septembra 2011 a takto

## **r o z h o d o l :**

Základné právo M. Z. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tpo 33/2011 z 13. septembra 2011 porušené neboli.

## Odôvodnenie:

### I.

Ústavný súd (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III ÚS 493/2011-10 z 2. novembra 2011 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. Z. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tpo 33/2011 z 13. septembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril krajský súd podaním sp. zn. Spr 1307/11 z 25. novembra 2011, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 1. decembra 2011. V jeho vyjadrení sa okrem iného uvádza:

*„V podanej sťažnosti je ako porušovateľ týchto práv označený Krajský súd v Nitre, ktorý uznesením č. k. 1 Tpo/33/2011 zo dňa 13. septembra 2011 zrušil napadnuté uznesenie súdu I. stupňa, zamietol žiadosť obvinenej M. Z. o prepustenie z väzby, neprijal písomný sľub na nahradenie väzby, nenahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka a zároveň neprijal peňažnú záruku J. S. na nahradenie väzby u obvinenej.*

*Sťažnosti M. Z. navrhujem nevyhovieť.*

*Na tunajšom súde je k dispozícii len tzv. zberný spis pod sp. zn. 1 Tpo/33/2011, v ktorom sa nachádzajú uznesenia súdov I. a II. stupňa. Podľa obsahu tohto zberného spisu nám bola vec predložená dňa 8. 9. 2011 na rozhodnutie o sťažnosti krajského prokurátora v Nitre proti uzneseniu Okresného súdu v Nitre zo dňa 8. 9. 2011 sp. zn. 33Tp/79/2011, ktorým súd prijal písomný sľub obvinenej M. Z. a prepustil ju z väzby na slobodu, väzbu nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka, uložil jej zákaz vycestovania do zahraničia, t. j. mimo územia Slovenskej republiky, zákaz vykonávať osobne alebo sprostredkované podnikateľskú činnosť, zákaz vzdaľovať sa z miesta trvalého pobytu bez predchádzajúceho súhlasu probačného a mediačného úradníka okrem prípadov účasti na úkonoch trestného konania, plnenia povinností dostaviť sa k probačnému a mediačnému*

úradníkovi a výkonu povinností, ktoré jej vyplynú z prípadnej pracovnej zmluvy alebo dohody o vykonaní prác, povinnosť dostaviť sa k probačnému a mediačnému úradníkovi v ním určenom čase a na každé predvolanie orgánu činného v trestnom konaní Okresného súdu Nitra a Krajského súdu v Nitre, zákaz styku a zákaz úmyselného kontaktovania sa s osobami, ktoré v predmetnej trestnej veci vystupujú v procesnom postavení spolu obvinených a svedkov, uložil jej povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi a Okresnému súdu Nitra každú zmenu miesta pobytu a neprijal peňažnú záruku ponúknutú J. S. Krajský súd v Nitre dňa 9. 9. 2011 určil termín verejného zasadnutia na deň 13. 9. 2011. Keďže ani do tohto dňa nadriadenému súdu nebolo doručené odôvodnenie sťažnosti krajského prokurátora, krajský súd o nej rozhodol v tento deň, pretože v zmysle § 2 ods. 6 prvej vety Trestného poriadku väzobné veci sú súde povinné vybavovať prednostne a urýchlene.

Krajský súd pri rozhodovaní vychádzal z predloženého spisového materiálu a pripojeného vyšetrovacieho spisu, pričom v zmysle § 79 ods. 2 Trestného poriadku súd je povinný skúmať v každom štádiu trestného konania, či dôvody väzby trvajú. Pri rozhodovaní o sťažnosti súd vychádzal jednak z vyjadrenia prokurátora, ktorým predkladal žiadosť obvinenej M. Z. súdu na rozhodnutie, pretože sám tejto nevyhovel a okrem toho aj zo záverečného návrhu prokurátora, ktorý urobil do zápisnice o výsluchu obvinenej dňa 8. 9. 2011.

Tvrdenia sťažovateľky uvedené v sťažnosti, že sťažnosť prokurátora nebola zdôvodnená v zmysle ustanovenia § 189 ods. 3 Trestného poriadku mala, a preto mala byť zamietnutá v zmysle § 193 ods.1 písm. c/ Trestného poriadku, nezodpovedá zákonu. V Trestnom poriadku totiž nie je uvedené žiadne ustanovenie o tom, že sťažnosť musí byť zamietnutá aj vtedy, keď nie je odôvodnená.

Sťažnosti prokurátora krajský súd vyhovel z dôvodov uvedených v napadnutom uznesení zo dňa 13. 9. 2011 sp. zn. 1 Tpo/33/2011 a v podrobnostiach poukazujem na odôvodnenie tohto uznesenia. Sťažnosť obvinenej M. Z. na porušenie základného práva na osobnú slobodu a základného práva na súdnu ochranu v súdnom konaní podanú Ústavnému súdu Slovenskej republiky považujem vzhľadom na správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu za neopodstatnenú.“

K vyjadreniu krajského súdu podala stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľky, v ktorom sa uvádza:

*„Zo stanoviska Krajského súdu v Nitre k podanej sťažnosti vyplýva, že sa krajský súd nestotožňuje s tvrdením sťažovateľky M. Z., že ak sťažnosť prokurátora nebola odôvodnená v zmysle v zmysle § 189 ods. 3 Trestného poriadku, mala byť zamietnutá podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Svoje stanovisko opiera o to, že v Trestnom poriadku nie je žiadne ustanovenie pojednávajúce o tom, že by sťažnosť musela byť zamietnutá aj vtedy, keď nie je odôvodnená.*

*Je pravdou, že Trestný poriadok takéto výslovné ustanovenie neobsahuje, ale to ešte neznamená, že by takúto sťažnosť nemusel krajský zamietnuť ako nedôvodnú. Ak totiž Trestný poriadok v ustanovení § 189 ods. 3 výslovne uvádza, že sťažnosť musí byť zároveň pri podaní odôvodnená (okrem výnimky tam uvedenej, o ktorú sa však v danom prípade nejednalo), znamená to, že Trestný poriadok odôvodnenie považuje za podstatnú náležitosť sťažnosti ako opravného prostriedku. V danom prípade má odôvodnenie svoje zákonné opodstatnenie tým viac, že sa jednalo o sťažnosť proti rozhodnutiu vo väzobnej veci. Je pritom nepochybné, že účelom odôvodnenia je nezameniteľnosť a určitosť vôle sťažovateľa, rozhodná pre posúdenie nadriadeného súdu, či je, alebo nie je sťažnosť dôvodná, resp. či je dôvodná sčasti. Z neodôvodnenej sťažnosti prokurátora v danom prípade ale nebola zrejmä jeho vôľa. Krajský súd nemohol predať suplovať vôľu sťažovateľa a teda sám rozhodovať o tom, čo prokurátor sťažnosťou mienil napádať, ak to výslovne neuviedol, t. j. sťažnosť neodôvodnil. Je treba pritom poukázať na skutočnosť, že sťažnosťou napadnuté uznesenie obsahovalo niekoľko výrokov, z ktorých mohol byť každý napadnutý i samostatne, prípadne i sčasti.*

*Krajský súd v Nitre teda nesprávne postupoval, ak neodôvodnenú sťažnosť prokurátora automaticky posúdil nad rámec svojich kompetencií ako sťažnosť smerujúcu proti všetkým výrokom uznesenia sudcu pre prípravné konanie a o všetkých konal a rozhodol v celom rozsahu a dokonca protichodne. Neobstojí v tomto smere ani stanovisko krajského súdu, že pri svojom rozhodovaní vychádzal zo spisového materiálu, vyšetrovacieho spisu, stanoviska prokurátora k podanej žiadosti o prepustenie obvinenej z väzby na slobodu a záverečného návrhu prokurátora urobeného do zápisnice o výsluchu obvinenej dňa 08. 09. 2011, nakoľko mal v prvom rade vychádzať zo sťažnosti a až túto*

*posúdiť a preskúmať na podklade spisového materiálu, ale ak táto sťažnosť nebola odôvodnená, nemal z procesného hľadiska podklad z čoho vychádzať.*

*Krajský súd v Nitre svojim nezákonným postupom zjavne nadradil povinnosť súdu uvedenú v § 79 ods. 2 Trestného poriadku (v každom štádiu konania skúmať, či dôvody väzby trvajú) nad ustanovenie § 189 ods. 3 Trestného poriadku určujúce povinnú náležitosť sťažnosti - súčasné jej odôvodnenie, zjavne si neuvedomujúc svoju pozíciu nadriadeného súdu. Nadriadenému súdu totiž možnosť skúmania existencie dôvodov väzby je daná až na základe sťažnosti podanej v súlade so zákonom. Ak teda u sťažnosti prokurátora absentovalo jej odôvodnenie, skúmanie existencie dôvodov väzby u nadriadeného súdu neprichádzalo ani vôbec do úvahy, nakoľko sťažnosť ako neodôvodnená nemohla byť posúdená inak ako nespĺňajúca zákonnú náležitosť a ako taká bola teda nedôvodná a mala byť v zmysle ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.“*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

## II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 189 ods. 3 Trestného poriadku ak podáva sťažnosť prokurátor, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo obhajca za obvineného alebo vo vlastnom mene, musí byť sťažnosť zároveň odôvodnená, s výnimkou sťažnosti prokurátora proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby.

*Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola „uznesením vyšetrovateľa Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia Policajného zboru... obvinená pre zločin neodvedenia dane a poistného... a následne uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 33 Tp/29/2011 z 19. 03. 2011 bola vzatá do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b), c) Trestného poriadku...*

*O ďalšej žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu rozhodoval Okresný súd Nitra uznesením sp. zn. 33 Tp/79/2011 zo dňa 08. 09. 2011.*

*Podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku súd prijal písomný sľub a sťažovateľku prepustil z väzby na slobodu“ a jej väzbu Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) nahradil tiež dohľadom probačného a mediačného úradníka.*

Proti rozhodnutiu podal prokurátor Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajský prokurátor“) sťažnosť „s tým, že ju zdôvodní dodatočne“.

Ústavný súd zistil, že spis bol nadriadenému súdu predložený ešte toho istého dňa, t. j. 8. septembra 2011, a o sťažnosti krajský súd rozhodol 13. septembra 2011 uznesením sp. zn. 1 Tpo/33/2011 tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a žiadosť sťažovateľky o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Súčasne neprijal ani jej písomný sľub, väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka a neprijal ponúknutú peňažnú záruku.

Sťažovateľka vidí porušenie svojich základných práv zaručených čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy v tom, že krajský súd rozhodol o sťažnosti krajského prokurátora, aj keď nebola riadne a ani dodatočne zdôvodnená, teda postupoval v rozpore s ustanovením § 189 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého *„Ak podáva sťažnosť prokurátor, štátny orgán starostlivosti o mládež alebo obhajca za obvineného alebo vo vlastnom mene, musí byť sťažnosť zároveň odôvodnená, s výnimkou sťažnosti prokurátora proti uzneseniu o nevzati obvineného do väzby.“* Vzhľadom na to, že nešlo o prípad výnimky uvedenej v tomto ustanovení, zo zákona platí, že podaná sťažnosť, v tejto veci sťažnosť prokurátora, mala byť zároveň odôvodnená, t. j. zároveň s podaním sťažnosti. V danom prípade nielenže nešlo o zdôvodnenie podanej sťažnosti zároveň, ale ani o zdôvodnenie dodatočné (čo by však tiež nemalo byť prípustné).

*Ak teda zákon s podaním predmetnej sťažnosti spája potrebu jej súčasného zdôvodnenia, ide o zjavné porušenie uvedených ústavných práv sťažovateľky. Krajský súd predmetnú sťažnosť krajského prokurátora, t. j. sťažnosť súčasne - ihneď nezdôvodnenú, mal zamietnuť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú a sťažovateľka mala byť ihneď prepustená z väzby na slobodu v súlade s uznesením súdu prvého stupňa.»*

Ústavný súd po preskúmaní dôvodov sťažnosti sťažovateľky o porušení Trestného poriadku zo strany krajského prokurátora konštatuje, že aj keď sa jej námietky ukázali ako pravdivé, a krajský prokurátor naozaj nezdôvodnil (ani dodatočne) svoju sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu v zmysle § 189 ods. 3 Trestného poriadku (teda zo strany krajského prokurátora došlo k nesplneniu jeho povinnosti odôvodniť svoju sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu), táto okolnosť sama osebe ešte neznamená, že v konečnom dôsledku samotný krajský súd mal alebo mohol porušiť označené základné práva sťažovateľky podľa ústavy.

Tu treba zdôrazniť, že ústavný súd je nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) a preto mu z tohto postavenia v okolnostiach tohto prípadu neprislúchalo posudzovať dôsledky porušenia ustanovenia § 189 ods. 3 Trestného poriadku krajskou prokuratúrou a nezákonnosť jej postupu nie je ani predmetom tejto sťažnosti. Ústavný súd

sa však stotožňuje s vyjadrením krajského súdu, že v Trestnom poriadku nie je zakotvené žiadne také ustanovenie, z ktorého by explicitne vyplývalo, že sťažnosť krajského prokurátora musí byť zamietnutá aj vtedy, keď nie je zdôvodnená. Na ťarchu krajského súdu teda nemožno pričítať toto pochybenie krajskej prokuratúry, ktorá svoju povinnosť do rozhodnutia krajského súdu nespĺnila, pretože ide o výlučne jej povinnosť, ktorá nemôže byť nijako sankčne vynucovaná zo strany krajského súdu, a všeobecný súd nedisponuje ani účinnými zákonnými prostriedkami, prostredníctvom ktorých by mohol vo vzťahu k prokurátorovi ovplyvniť rýchlosť jeho konania.

V okolnostiach danej veci pritom krajský súd rešpektoval zásadu neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti sťažovateľky o prepustenie z väzby, keď rozhodol v súlade s procesným kódexom (v zmysle § 2 ods. 6 druhej vety Trestného poriadku väzobné veci sú súdy povinné vybavovať prednostne a urýchlene), pretože po predložení spisu (8. september 2011) ihneď na druhý deň, t. j. 9. septembra 2011, určil termín neverejného zasadnutia na 13. september 2011. Aj keď nemal odôvodnenie sťažnosti k dispozícii, pri svojom rozhodovaní zohľadnil jednak vyjadrenie „*prokurátora, ktorým predkladal žiadosť obvinenej M. Z. súdu na rozhodnutie, pretože sám tejto nevyhovel*“, a vychádzal okrem toho „*aj zo záverečného návrhu prokurátora, ktorý urobil do zápisnice o výsluchu obvinenej dňa 8. 9. 2011*“, a svoje rozhodnutie na s. 3 a 4 krajský súd riadne odôvodnil. Trvanie dôvodov väzby krajský súd skúmal v rozsahu ich zákonného vymedzenia, väzobné dôvody odôvodnil konkrétnymi skutkovými okolnosťami a výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku nevykazuje znaky svojvôle.

Kritériom rozhodovania ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd sťažovateľky (m. m. II. ÚS 193/06, II. ÚS 210/06, IV. ÚS 238/07).

Ústavný súd však v danej veci nezistil, že by namietaným uznesením krajského súdu došlo k takýmto dôsledkom, a preto ústavný súd v závere konštatuje, že nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 33/2011 z 13. septembra 2011 a ani priamu súvislosť medzi rozhodnutím krajského súdu a námietkami sťažovateľky v súvislosti s možným porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože uznesenie krajského súdu bolo vydané v súlade so zákonom a ako také zodpovedá zákonným požiadavkám vymedzeným v § 176 Trestného poriadku. Ústavný súd preto rozhodol tak, že základné práva sťažovateľky na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy porušené neboli.

Keďže ústavný súd nerozhodol o porušení označených práv sťažovateľky, bolo bez ďalšieho právneho významu rozhodovať o jej ďalších návrhoch viažucich sa na vyslovenie ich porušenia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2012